

FLYTVÄSTAR OCH FLYTPLAGG



en faktabroschyr framtagen av
Transportstyrelsen i samarbete med
Svenska Livräddningssällskapet

**DEN FLYTVÄST ELLER
DET FLYTPLAGG SOM
MAN ÄR VILLIG ATT HA
PÅ SIG NÄSTAN JÄMT
ÄR BÄST!**

FAKTA

I Sverige omkommer i genomsnitt cirka 35 personer per år i fritidsbåtsolyckor.

Oftast inträffar olyckorna nära land och i lugnt väder.

Fall över bord och kantring är de vanligaste orsakerna till olyckorna.

Ungefär hälften av båtoolyckorna sker i samband med fritidsfiske.

Hälften av de omkomna är män över 50 år.

Drygt hälften har druckit alkohol.

Den akuta dödsorsaken är, praktiskt taget alltid, drunkning.

Endast en av tio drunknade bär flytväst eller flytplagg.

Många av dessa dödsolyckor hade kunnat undvikas med enkla medel.



DRUNKNINGSORSAKER

Den som oväntat och ofrivilligt faller i sjön befinner sig i en farlig situation. Det plötsliga, oväntade fallet är en helt annan sak än att frivilligt hoppa i sjön i samband med bad och lek.

1. Inte hitta ytan

Det finns exempel på mycket vattenvana och skickliga simmare som fallit i sjön och inte hittat vattenytan. Med kraftfulla simtag har de simmat åt fel håll. Risken för detta är särskilt stor om det är mörkt eller om vattnet är grumligt.

Det räcker med drygt 2 liter flytmaterial för att en människa ska flyta upp till ytan utan att behöva simma. Vilken flythjälp som helst kan innebära räddningen.

2. Köldchock

Vattnet i havet och våra sjöar är nästan alltid farligt kallt.

Den omedelbara köldchocken som inträffar då man plötsligt hamnar i vattnet leder till häftig andhämtning (hyperventilering). Med lite otur kan det leda till våldsamma kallsupar som i sin tur kan leda till drunkning.

Bästa skyddet mot hyperventileringen är bra klädsel. Bäst är en torrdräkt/räddningsdräkt. De används också ofta av jolleseglare, vindsurfare och andra som utövar sporter där det är en vanlig och normal händelse att hamna i vattnet.

För andra sjölivsutövare är en torrdräkt sällan ett realistiskt alternativ. Men en flytoverall eller ett sjöställ som är knäppt och åtsnört kring vrister och handleder ger också ett skydd mot den ögonblickliga chocken.

3. Hjärtproblem

Den omedelbara köldchocken kan också leda till hjärtproblem. Även friska ungdomar kan drabbas. Men mest utsatta för den här risken är personer med tidigare hjärtproblem och män över 40 år.

Återigen är det klädseln som är det bästa skyddet mot dessa problem. Särskilt män över 40 bör vara noga med att klä sig varmt och ha flytplagg när de vistas i båt eller nära sjön.

Om hjärtproblemen leder till medvetslöshet kan en flytväst som vänder personen i ryggläge ge ökade möjligheter till räddning under förutsättning att det inte är någon sjögång.

4. Nedkylning

En människa som hamnar i kallt vatten drabbas av nedkylning (hypotermi). Redan när kroppstemperaturen sjunkit ett par grader blir det svårt att kontrollera rörelserna. Finmotoriken försämras snabbt, omdömet sviktar och risken att drunkna ökar.

Redan vatten som är kallare än 25°C innebär en påtaglig risk och vid temperaturer under 15°C är risken för allvarig nedkylning överhängande. Hur länge en person klarar att vistas i kallt vatten varierar mycket.

Ett exempel: Vid ett experiment i en bassäng med 10-gradigt vatten klarade en olympisk simmerska att simma 8 minuter. Sedan var hon fullständigt utmattad och måste hjälpas ur vattnet. Hon var klädd i jeans och T-shirt.

Från Sverige finns exempel på en 17-årig kvinna som låg under en upp och nedvänd livflotte i drygt en timme. Det var 5°C i vattnet och 2 meter höga vågor. Hon hade tröjor och seglarväst på sig men inga långbyxor. Hon drabbades av hjärtstillestånd med gick att rädda och är fullt återställd.

Vid samma tillfälle befann sig hennes 48-åriga far i vattnet i 1 timme och 40 minuter iklädd en flytoverall. Vid räddningen var han svårt nedkyld men efter ett tag var han kontaktbar och klarade sig även han utan bestående men.

Klädseln spelar stor roll. Den ska vara värmeisolerande och så utformad att den hindrar vattnet att cirkulera. Flytoveraller och sjöställ som är rätt utformade minskar vattencirkulationen. Det blir visserligen rejält kallt allteftersom vattnet sipprar in men efter en stund värmer kroppen upp vattenskiktet innanför kläderna så att nedkylningen går långsammare. Kläderna fungerar som en dykares våtdräkt.

Kroppsrörelser får vattnet att cirkulera i vanliga kläder och det gör att nedkylningen går snabbare. Med vanliga, tunna kläder kan man inte arbeta sig varm i kallt vatten. Men med tillräckligt värmeisolerande klädsel (flytoverall, våtdräkt eller torrdräkt) kan det vara möjligt att simma mot räddning utan att förlora mer kroppsvärme än vid stillaliggande.

Mössa, vantar och stövlar gör stor skillnad för den som ligger i kallt vatten.

5. Sjögång

Vågor är ett problem. I hårt väder är det svårt att simma vänd mot brottsjöarna. Risken för svåra kallsupar och drunkning ökar. Utmattning och nedkylning förvärrar saken ytterligare. *Kläder och flytplagg ska vara utformade så att det går bra att röra sig i vattnet. Dessutom är det önskvärt med så mycket flytkraft som möjligt. Simkunnighet och god vattenvana spelar stor roll. Den som klarar att behålla lugnet, andas när det är möjligt och hålla andan när vattnet spolar över ansiktet har bäst chanser att klara sig.*

6. Dödsfall efter räddningen

En svårt nedkyld person kan drabbas av hjärtstörningar och hjärtstillestånd i samband med uppvärmning. En kritisk gräns går vid en kroppstemp på cirka 32 grader. Den som är kallare än så måste värmas med viss försiktighet. Extremt nedkylda personer kan behöva behandling i en hjärt-lungmaskin.

En nedkyld person som inte uppvisar några livstecken kan ändå vara möjlig att rädda. Kylan ger ett visst skydd mot hjärnskador och det finns flera exempel på personer som varit länge under vattnet, varit medvetslösa men ändå blivit fullt återställda.

Den som fått sjö- eller havsvatten i lungorna – det räcker med en kallsup – riskerar att drabbas av en elakartad lunginflammation. En läkarundersökning och behandling kan behövas.

ATT RÄDDA SIG SJÄLV ELLER BLI RÄDDAD AV NÅGON ANNAN

Fritidsbåtsolyckor har ofta ett så snabbt förlopp att det inte finns tid att sätta på sig någon personlig skyddsutrustning. Vanligast är fall över bord. De allra flesta som ofrivilligt hamnar i sjön räddar sig själva eller blir räddade av dem som finns kvar ombord.

Den som faller i sjön från land eller från en brygga lyckas oftast ta sig i land på egen hand eller med någons hjälp.

Att vara ensam innebär en särskild risk eftersom man antingen måste klara att rädda sig själv eller lyckas påkalla uppmärksamhet så att någon kan komma till undsättning.

I stora delar av landet är sjöräddningen eller räddningstjänsten så effektiv att den som lyckas larma och tala om sin position och som därefter lyckas hålla sig vid liv i 30-60 minuter har goda chanser till räddning.

För att kunna rädda sig själv är det en fördel med kläder och flytplagg som inte hindrar kroppens rörelser. Det ska gå att simma och klättra.

För att överleva i vågor är det nödvändigt att vara aktiv. Även om flytvästen hjälper till att hålla bäraren i ryggläge spolar vattnet över näsa och mun.

Ligger man stilla i en räddningsväst kommer fötterna att tjänstgöra som drivankare och ansiktet vara vänt mot vinden och vågorna.

Även i mycket måttlig sjögång gäller: Svimmare man så dör man. Det finns få, om ens något svenskt exempel på medvetlösa personer som räddats tack vare västarnas vändförmåga. En förfrågan har gått ut till alla aktiva inom Sjärräddningssällskapet och vi väntar ännu på svar.

Det finns speciella plastvisir för att skydda mot överbrytande sjö och stänk. De har inte funnits så många år och de praktiska erfarenheterna är begränsade. Få av de flytvästar som används för fritidsbåtsbruk har plastvisir. Även om visir numera är ett krav för kappseglingar som Gotland Runt.

Vändefunktion

När det gäller konstruktionen av flythjälpmedel råder ett motsatsförhållande mellan å ena sidan förmågan att vända en avsvimnad person i ryggläge och å andra sidan möjlighet att röra sig. Det är därför viktigt att veta för vilket ändamål västen är avsedd. I situationer där det finns risk att hamna i vattnet utan hopp om hjälp från någon annan är det viktigt att ha ett flytplagg som både skyddar mot nedkylning och som gör det möjligt att simma och klättra. Om chanserna att överleva bygger på räddning av andra kan det däremot vara bra med en utrustning som gör det möjligt att passivt invänta hjälp.

Synlighet

För att bli räddad krävs att man syns och hörs. Idag finns flythjälpmiddel med fluorescerande färger i olika nyanser av rött, orange eller gult som har bäst chans att synas även under dåliga förhållanden. Vissa fluorescerande färger har dock visat sig ha dålig hållbarhet. I värsta fall har de bleknat efter bara en säsong. Enligt försök som Konsumentverket gjort tillsammans med Marinen är det höjden över vattenytan som betyder mest för sannolikheten att bli upptäckt.

På natten spelar reflexer en stor roll. Det kan till och med vara lättare att upptäcka en bra reflex vid strålkastarspaning på natten än att upptäcka en röd flytväst i dagsljus.

Det finns särskilda livbojsljus eller flytvästljus som tänds automatisk när de hamnar i sjön. Det finns också små, vattentäta "strobe lights", med blinkningar som påminner om fotoblixtar, som kan bäras i fickan eller fästas med en rem runt armen. Även små, vattentäta ficklampor finns som lyser med starkt sken. De är lätta att stoppa i fickan vid nattliga sjöturer. För att höras kan en visselpipa eventuellt göra nytta på korta avstånd. Deras funktion är, erfarenhetsmässigt, ganska tveksam och ofta kan det vara effektivare att ropa. Deras funktion är, erfarenhetsmässigt, ganska tveksam och ofta kan det vara effektivare att ropa.

En mobiltelefon i en plastpåse eller en vattentät, bärbar VHF-radio kan vara en fantastisk hjälp för en ensam person som fallit i sjön.

Det finns särskilda, vattentäta påsar som är avsedda för bärbara mobiltelefoner.

Det går att trycka på mobiltelefonens knappar och tala genom plasten.

Många av dessa hjälpmedel kan emellertid förlora sitt värde om de inte förvaras så att de går att hitta och om knappar och reglage är så små att de inte går att använda med kalla fingrar.

Om man exempelvis tar med sig en ficklampa, en mobiltelefon eller något annat viktigt hjälpmedel kan det vara idé att fästa den med en handlovsrem eller liknande för att förhindra att man tappar den. Och man ska använda den medan man fortfarande har kvar rörligheten i fingrarna. En del tryckkänsliga displayer på mobiltelefoner fungerar inte vid sträng kyla.

Den som tycker att det är omständligt att plocka ned sin mobiltelefon i fodral kan använda sin gamla mobiltelefon som en nödtelefon. Den kan alltid ligga i ett fodral och alltid vara beredd att användas. Det är dock viktigt att kontrollera laddningen med jämna mellanrum.

VÄLJ RÄTT VÄST ELLER FLYTPLAGG

Det finns inte någon väst som är bättre än alla andra och som fungerar i alla situationer. Den säkraste flytvästen är den som du är beredd att ha på dig nästan jämt. Alla varianter av flytvästar och flytplagg har olika begränsningar. De med störst flytkraft kan upplevas vara lite besvärliga att ha på sig. De uppblåsbara västarna är rätt bekväma att ha på sig innan de är uppblåsta. Men, de är inte så bra att simma och klättra med och de kräver noggrann skötsel.

Den ökade användning av seglarvästar och flytjackor har räddat många liv just därför att de verkligen sitter på plats då de behövs. Sedan 1995 får det bara säljas CE-märkta flytvästar inom EU.

Storlek

Flytvästar brukar ha en märkning som talar om vilken viktklass de är avsedda för. Det som är viktigt är att flytvästen sitter bra. Och med det menas framför allt att den inte sitter för löst på kroppen. Om den sitter för löst kommer den att flyta upp över axlar och huvud om bäraren hamnar i vattnet. I värsta fall kan personen till och med glida ur västen.

Tips for a Proper Fit – Try It On

- Use the manufacturer's label as a guide to choosing the proper life jacket for your size and weight. It should have a comfortably snug fit.
- With all straps, zippers, and ties securely fastened, raise your arms over your head. The jacket should stay in place and not ride up.
- With your arms at your sides, have someone lift your life jacket straight up at the shoulders. If the jacket comes up more than a few inches, it is too loose.
- It is best to try on a life jacket before a boat trip.
- Life jackets designed for adults will not work for children!

Källa: US Coastguard: http://www.uscgboating.org/assets/1/workflow_staging/Publications/48

Grenband

De flesta västar och många flytplagg är försedda med grenband. Grenband håller västen bättre på plats och bäraren får ett bättre flytläge.

Nackdelar med grenband är att de gör det besvärligare att ta av och på västen och dessutom finns en risk att grenbandet fastnar i något då bäraren rör sig ombord. Om

grenbandet i en uppblåsbar väst är för hårt åtdraget kan det bli mycket besvärande då västen blåst upp sig och det är inte alltid så lätt att justera för en person som ligger i sjön.

Flytvästar som inte har grenband ska, enligt CE-reglerna, testas utan grenband. De som har grenband testas med grenband.

Om grenbandet får en person att avstå från att över huvud taget sätta på sig flytvästen är ingenting vunnet med bandet.

När det gäller barnvästar är det självklart att eftersträva bästa funktion i vattnet och småbarn bör alltid använda grenband

Standarder

För normalt fritidsbruk finns tre flytväststandarder indelade efter flytkraft i Newton (N) 50-100- och 150N. Något förenklat kan sägas att en 150N-väst har en volym på 15 liter. Inom en och samma standard kan flytkraften variera en hel del. En barnflytväst i 100-newtonklassen har inte lika mycket flytkraft som en vuxenväst. En flytoverall kan mycket väl ha 120N flytkraft men ändå klassas som ett 50N flytplagg.

En människa behöver mellan 20-30N bärförmåga för att hålla sig flytande oavsett kroppsstorlek. Därför håller en 50N-väst en till två personer flytande i en nödsituation. Vill man att västen skall göra något med användaren, till exempel vända en medvetlös person till ryggläge, behövs mera flytkraft – mera Newton.

FLYTPLAGG 50 NEWTON

Seglarvästar

Seglarvästar har funnits länge. De användes från början av kappseglare och jolleseglare som tyckte att de vanliga räddningsvästarna var för bylsiga att ha på sig. Seglarvästarna påminner om vanliga västar. De värmer och är bekväma att röra sig i. Ofta bärs de under en jacka eller ett sjöställ men kan även bäras utanpå en jacka.

Seglarvästarna har inga ambitioner att vända en medvetlös person till ryggläge. Däremot ger de bra rörelseförmåga både på land och i vatten. I kombination med andra kläder skyddar de något mot nedkylning i vatten. Seglarvästarna kan ha vilken färg som helst. Naturligtvis är det en fördel om de har färger som syns bra och om de har reflexer men CE-standarden ställer, för närvarande, inga krav på det.

För en simkunnig och vattenvan person är seglarvästarna ett bra alternativ.

De är olämpliga för små barn och för äldre som inte kan simma.

Offshorevästar

Offshorevästarna är seglarvästar med extra stor flytkraft. Ofta är de försedda med en praktisk livsele. Selen är alltid på plats och klar att koppla till en livlina.

Offshorevästarna brukar vara gjorda i väl synliga färger och ha reflexer.

En livsele, livlina och bra fästpunkter ombord kan hindra att ett fall över bord över huvud taget inträffar.

Kanotvästar

Kanotvästar har liknande egenskaper som seglarvästar men är designade för extra god rörlighet för den som sitter i en kajak.

Kanotister syns ofta dåligt från andra båtar. Därför är det bra att välja en kanotväst i väl synlig färg.

Fiskevästar

För fritidsfiskare finns särskilda västar med många fickor och "tuff" färgsättning. Många är militärgröna vilket är en färg som inte gläder spanande sjöräddare. Men, om färgen är en förutsättning för att fiskaren ska vilja sätta på sig västen, så är det mycket bättre än ingen väst alls.

Vattenskidvästar

Vattenskidåkning ställer särskilda krav på västens utformning. Den måste sitta stadigt på kroppen så den inte glider av vid fall i hög fart. Den ska också skydda mot slag och stötar.

Flytjackor

Det finns en rik flora av flytjackor för olika ändamål. För att få säljas som flytplagg måste de vara klassade som 50N flytplagg.

En finess med flytjackorna är att de används i situationer då man normalt inte bär flytväst – på väg hem från båten, på promenad i ett hamnområde etc. Några personer omkommer varje år i sådana situationer och flera av de olyckorna skulle kunna sluta lyckligt med hjälp av en flytjacka.

En nackdel med flytjackorna är att de lätt blir för varma vid kroppsansträngning. Vid stillasittande i en båt värmer de däremot skönt.

Att hålla utkik efter vid valet av flytjacka:

- En eventuell kapuschong bör vara värmeisolerande (en stor del av kroppsvärmen försvinner via huvudet). Den bör ha en väl synlig färg och en reflex.
- Reflexer bör sitta så de syns när man ligger och simmar i vattnet.
- Effektiva band och muddar vid handlovarna samt midjeband med dragsko eller skärp som hindrar vattnet från att cirkulera är mycket önskvärda.
- Bra blixtlås som kan öppnas både uppifrån och nedifrån är en fördel – särskilt om man vill kunna sitta bekvämt i en båt.
- En del flytjackor är vändbara. De har en lugn, diskret färg för landbruk. Om de vänds ut och in har de en mer synlig färg.

Flytoveraller

Flytoverallerna är varma och sköna plagg som blivit populära bland snöskoteråkare, vinterfiskare och båtfolk som är ute under kalla och tuffa förhållanden. Vanligtvis har de flytmaterial som ger en flytkraft på 90-100 N. Oftast har de väl synliga färger och rikligt med reflexer.

Den som faller i kallt vatten iklädd en flytoverall som är ordentligt åtsnörd vid alla

öppningar och har kapuschongen uppfälld kommer att märka att köldchocken nästan uteblir. Det kalla vattnet sipprar bara in så sakteliga och det blir rejält kallt först efter en stund. Men efter några minuter har kroppen värmt upp vattenskiktet innanför kläderna så att nedkylningen av kroppen går långsammare. Klädseln fungerar, i princip, som en dykares våtdräkt.

Särskilt om det är hög sjö bör flytoverallen kompletteras med ytterligare flytplagg eller flytväst.

Det är olämpligt att dyka med huvudet före iklädd en flytoverall eller torrdräkt. Då finns nämligen risken att luften inne i dräkten samlas nere vid benen och det kan vara svårt att tvinga ner dem under vattenytan. Det finns minst ett rapporterat fall där en man, i hamn, föll med huvudet före ner i vattnet vid sin förtöjda båt. Han fick kämpa länge för att få upp huvudet över vattenytan. Händelser som den visar på att det kan vara önskvärt att komplettera overaller med flytväst. Träning, under kontrollerade förhållanden, kan också vara en lösning på problemet.

Flytoverallernas nackdel är att de lätt kan bli för varma vid kroppsansträngning.

De kan vara svåra att ta sig upp ur från vattnet med eftersom de kan innehålla många liter vatten. Om möjligt klättrar man sakta så att vattnet hinner dräneras. Den som kan lossar på åtsnörningarna vid vristerna så att vattnet dräneras snabbare.

Flytoverallerna har räddat flera människoliv under rena vinterförhållanden. De kan vara ett intressant alternativ till skoteroverallen för skoteråkare, isfiskare m.fl. Årligen drunknar ett 20-tal personer vid isolyckor och några av dem är skoteråkare som färdas på is. Flytoverallerna ska inte förväxlas med professionella torrdräkter som ger betydligt effektivare skydd när man ligger i vattnet men som är mindre praktiska som klädesplagg.

Flythjälpsmedel för djur

Även om hundar och katter kan simma kan de vara i lika stort behov av flythjälp som en människa. Djuren faller ofta i sjön och en bra hund- eller kattflytväst har ett handtag på ryggen som gör det lättare att hjälpa dem upp ur vattnet.

Räddningsväst 100 Newton

Det här är den vanliga klassiska flytvästen.

Den är alltid gul, orange eller röd och försedd med reflexer.

Den har flytkraften koncentrerad framtill och den har en stor krage. Meningen är att västen ska kunna hjälpa en nödställd att ligga i ryggläge. Däremot förmår den inte att vända en medvetslös person som ligger med ansiktet nedåt. I synnerhet gäller detta om personen har sjöställ och andra kläder på sig.

Den här kategorin räddningsvästar var tidigare rätt otympliga och otrivsamma att ha på sig. Med hjälp av nya, mjuka material och förbättrad design har de blivit avsevärt bekvämare.

100-newtonsvästar är lämpliga för vuxna som inte kan simma.

De är också det bästa alternativet för barn under 40 kilo. Vändförmågan är god men inte 100-procentig. Regnkläder och andra kläder kan samla så mycket luft att västen inte förmår vända barnet med ansiktet uppåt. Enligt prov som bland annat Konsumentverket deltagit i är det en myt att blöjor påverkar vändförmågan. Minsta sjögång slår dessutom in över näsa och mun även på den som flyter rättvänd.

Alla småbarnsföräldrar måste veta att flytvästen inte ersätter en ständig passning av barn som befinner sig nära vatten.

För barn som ska vara ute i båt finns flytvästar med inbyggd livsele vilket innebär att de är lätta att koppla fast och underlättar vid lyft.

Även barn som kan simma bör alltid ha på sig en flytväst då de vistas vid vatten. Det finns exempel på simkunniga och vattenvana barn som, då de oväntat fallit i sjön, blivit stela av skräck och sjunkit direkt. De har inte ens förmått försöka rädda sig eller ropa på hjälp.

Räddningsväst 150 Newton

Denna kategori västar är den med mest flytkraft. För hårt yrkesbruk finns i och för sig CE-västar på hela 275N. De används inom bland annat offshore- och fiskeindustrin men knappast av fritidsbåtsbesättningar.

Det existerar 150-newtonsvästar med fasta flytmaterial men de är väldigt otympliga att ha på sig. Nästan alla 150-newtonsvästar är därför upplåsbara.

150-newtonsvästar är ett krav för att få havskappsegla i till exempel Gotland Runt.

De uppblåsbara västarna är gjorda för att vara smidiga att ha på sig när man är ombord. De värmer ingenting vilket är en fördel i varmt väder. När de är uppblåsta är de den typ av väst som har bäst möjlighet att vända bäraren rätt i vattnet och det går att flyta i ett stabilt rygggläge. Vändförmågan är dock inte hundraprocentig. Mycket kläder, som samlar luft, kan göra att en medvetlös person inte vänds rätt.

Västarnas stora volym gör att de försämrar möjligheterna att simma och klättra. Färgerna på flytkamrarna är orange eller gula och de har reflexer.

En del uppblåsbara flytvästar har en integrerad livsele vilket är en stor fördel vid koppling och lyft.

De uppblåsbara västarna är de, tekniskt sett, mest komplicerade västarna. Därför rekommenderar vi dem inte till barn under 40 kilo.

För att västarna ska fungera säkert krävs en kunnig och noggrann användare.

Västarna kan blåsas upp på tre sätt:

1. Västens blåses upp, helt manuellt, med hjälp av en munventil.
2. Halvautomatiskt. Ett ryck i en lina aktiverar en kolsyrepatron som blåser upp västen.
3. Automatiskt (finns inte på alla uppblåsbara västar). En automatik känner av att västen befinner sig i vatten och aktiverar kolsyrepatronen som blåser upp västen. Automatiken känner antingen av det omgivande vattentrycket eller reagerar på vätan. Det sistnämnda är vanligast.

Övertyga dig alltid om att:

- kolsyrepatronen sitter ordentligt på plats och är operererad.
- eventuell automatventil sitter på plats och är i funktionsdugligt skick.
- munventilen är säkert stängd. Annars försvinner kolsyran ut den vägen då automatiken aktiveras. Om något pillat i munventilens backventil med en penna, skruvmejsel eller liknande kan den ha gått sönder eller fastnat i öppet läge. Normalt töms luften ur via munventilen när västen packas. En liten hatt vänds då så att backventilen öppnar. Vissa äldre varianter av hattarna kan sitta kvar i "öppningsläget". Viktigt: Se till att hatten sitter rättvänd.

Tillsyn:

- Inspektera västen noga och se upp med tecken på slitage. Blås upp västen med munnen och kontrollera att den håller trycket i 24 timmar.
- Väg kolsyrepatronen. Dess vikt finns ingraverad och får inte avvika med mer än två gram.
- Byt förbrukningsdetaljer i automatupplåsningssystemet så ofta som tillverkaren rekommenderar.
- Provbada för att se hur västen fungerar. Om automatupplåsningen aktiverats måste kolsyrepatronen och andra förbrukningsdetaljer bytas ut.
- En del producenter har byggt upp ett servicenät för sina uppblåsbara västar. Det är nog att man följer producentens servicerekommendationer.

Särskilt för uppblåsbara västar:

- Sätt inte på en jacka utanpå den uppblåsta flytvästen. Om automatupplåsningen aktiveras finns risken att bli svårt klämd om inte jackan går sönder.
- Dra inte åt västens remmar för hårt. När västen blåsts upp dras de åt en del och kan vara svåra att justera i vattnet. Detta är framför allt ett problem med lite äldre västar. Provbada med din egen väst för att se hur den fungerar i detta avseende. Detta och mycket annat talar för att uppblåsbara västar bör vara en personlig utrustning som kontrolleras och justeras till användaren.

- Blås inte upp västen med munventilen om kolsyrepatronen är på plats. Om patronen aktiveras finns risk att västen spricker om den redan innehåller luft.
- De flesta båtvästar saknar övertrycksventil (till skillnad från dykarvästar). Flera modeller klarar "dubbel fyllning" men inte alla. Särskilt med en äldre väst går det inte att vara säker på att den tål för mycket övertryck.
- Se till att västen sätts på på rätt sätt och att inte kragen är vriden
- Äldre, uppblåsbara västar hade en design som gjorde att automatuppblåsningen kunde aktiveras av stänk från sjön. Den överraskande uppblåsningen var i sig ett riskmoment. Dagens västar är bättre i detta avseende men de bör exempelvis stivas så att inte vatten kan rinna in och aktivera västen.
- Kolsyrepatroner och automatventiler måste bytas/servas efter varje användning. Packa inte ihop en väst som varit aktiverad. Någon annan kan tro att den är fullt funktionsduglig då den i själva verket bara kan blåsas upp med munnen.
- Vid yrkesanvändning servas uppblåsbara västar minst en eller ett par gånger per år. Ändå har praktiken visat att den helautomatiska uppblåsningen inte alltid fungerar. Ofta är förklaringen någon form av handhavandefel. De uppblåsbara flytvästarna kräver att användaren verkligen utför regelbundna inspektioner och service.
- Uppblåsbara västar är direkt olämpliga vid aktiviteter som jollesegling, vindsurfing och kanotpaddling. I de aktiviteterna är det vanligt med närkontakt med vattnet och att man till och med kapsejsar mer än en gång under en resa. Eftersom det inte är realistiskt att ladda om automatuppblåsningen under pågående färd är det endast västar med fasta flytmedel som är rimliga att använda. En 150N-väst har också så stor flytkraft att den försvårar möjligheterna att dyka sig fri från en jolle som lag sig upp och ner, som ett lock, över besättningen.

VÄSTARNAS OCH FLYTPLAGGENS LIVSLÄNGD

Flytvästar och flytplagg som har fasta flytmedel kan hålla länge under förutsättning att de inte misshandlas för mycket. Det är exempelvis olämpligt att sitta på dem ofta eftersom flytmedlet då kan plattas till.

CE-märkningen kräver att tillverkaren märker västarna och flytplaggen med ett årtal som anger den uppskattade livslängden då också producentansvaret upphör. Sedan är det upp till konsumenten att själv kontrollera skicket. En enkel besiktning och ett provbad räcker för alla västar och flytplagg utom för de uppblåsbara västarna där det är svårare att avgöra hur åldrandet har påverkat materialet. För dem gäller att det är än viktigare att de förvaras torrt och att de inte blir klämda. Livslängd mer än 10 år kan vara fullt möjligt även för uppblåsbara västar men är inte att räkna med.



Svenska
Livräddningssällskapet

Svenska Livräddningssällskapet har en nollvision - noll drunkningar och all verksamhet vi gör bidrar till att uppnå den visionen. Vi verkar inom våra tre stadgeområden: simkunnighet, livräddning och vattensäkerhet

www.svenskalivraddningssallskapet.se

www.facebook.com/svenskalivraddningssallskapet



Transportstyrelsen är en myndighet som arbetar för säkra och miljövänliga transporter på vägar, på sjön, i luften och på järnväg.

På Transportstyrelsen arbetar 1 650 personer på 13 olika platser i Sverige.

www.transportstyrelsen.se